

مقدمه :

رشد پر شتاب علم و فناوری و تحولات عظیم اجتماعی و اقتصادی به خصوص اهداف برنامه های توسعه و سند چشم انداز بیست ساله جمهوری اسلامی ایران، شرایطی را برای دانشگاه ها و مراکز تحقیقاتی پدید آورده است که وزارت علوم، تحقیقات و فناوری برای ایجاد تحول راهبردی در علم و فناوری و توجه بیشتر به پژوهش، تربیت نیروهای متعهد، متخصص و ماهر را از طریق تنوع در شیوه پذیرش دانشجو در دوره دکتری، را در صدر اولویت های کاری خود قرار داده است.

برای نیل به اهداف پیش روی، آخرین آیین نامه آموزشی دوره دکتری، مورد تجدید نظر قرار گرفت و در نهایت، پس از جمع آوری نظریه های کارشناسی و بررسی در جلسات مختلف کار گروه آموزشی، آیین نامه جدید دوره دکتری به دو شیوه «آموزشی-پژوهشی» و «پژوهشی» تدوین شد. لازم به تاکید است که برگزاری هر یک از شیوه ها، صرفاً با مجوز شورای گسترش آموزش عالی مجاز خواهد بود. البته در شیوه پژوهش محور، طرح های پژوهشی، پس از تصویب در کمیته های تخصصی و تعیین کارفرمای مشخص و پیش بینی اعتبارات آن که باید از اعتبارات خارج از مؤسسه تأمین شده باشد، اجرا خواهد شد.

ماده ۱ - برای رعایت اختصار، تعاریف زیر در این آیین نامه به کار می رود:

وزارت : منظور وزارت علوم، تحقیقات و فناوری است.

دوره دکتری : منظور دوره دکتری (Ph.D) است

مؤسسه : منظور هر یک از دانشگاه ها و مؤسسه های آموزش عالی و پژوهشی کشور است که مطابق مقررات وزارت، مجازند دوره دکتری برگزار کنند.

گروه : منظور کوچکترین واحد سازمانی آموزشی یا پژوهشی مؤسسه است.

آیین نامه : منظور آیین نامه دوره دکتری است.

طرح پژوهشی تقاضا محور : طرح پژوهشی، دارای کارفرمای مشخص است که برابر قرارداد، اجرای آن به مؤسسه واگذار و اعتبارات کامل پروژه به همراه هزینه های نظارت بر آن توسط کارفرما تأمین و نتیجه کار نیز تحویل گرفته می شود.

کمیته راهبری : منظور کمیته ای است که هدایت رساله دانشجو را بر عهده دارد. در شیوه آموزشی - پژوهشی، استاد راهنما و دو نفر عضو هیات علمی با انتخاب شورای (تحصیلات تکمیلی) گروه و در شیوه پژوهشی استاد راهنما، مدیر گروه، معاون پژوهشی و کارفرما اعضای این کمیته را تشکیل می دهند.

هیات داوران : منظور هیاتی است که ارزیابی نهایی رساله دانشجو در دوره دکتری را بر عهده دارد.

شورا : منظور شورای تحصیلات تکمیلی یا شورای آموزشی دانشگاه در شیوه آموزشی - پژوهشی و بر حسب مورد شورای پژوهشی مؤسسه در شیوه پژوهشی است.

ماده ۲ - دوره دکتری بالاترین دوره تحصیلی آموزش عالی است که به اعطای مدرک تحصیلی می انجامد و رسالت آن تربیت افرادی است که با نوآوری در زمینه های مختلف علوم و فناوری در رفع نیازهای کشور و گسترش مرزهای دانش مؤثر باشند. این دوره به دو شیوه «آموزشی-پژوهشی» و «پژوهشی» اجرا می شود.

تبصره ۱ : مؤسسه های پژوهشی با داشتن برنامه پنج ساله مصوب هیات امناء و زیرساخت های لازم و تبدیل پژوهش های مورد نیاز دستگاههای متقاضی به پروژه های پژوهشی می توانند دوره دکتری پژوهشی را اجرا کنند و دانشگاه ها نیز به ازای هر ۵ نفر دانشجوی دکتری آموزشی - پژوهشی می توانند یک نفر دانشجوی دکتری به شیوه پژوهش محور جذب کنند مشروط بر اینکه استادراهنما طرح پژوهشی تقاضا محور داشته باشد.

ماده ۳ - شرایط پذیرش

الف) داشتن شرایط عمومی ورود به آموزش عالی

ب) داشتن مدرک تحصیلی کارشناسی ارشد مورد تأیید « وزارت »

ج) داشتن صلاحیت علمی

د) داشتن توانایی در زبان خارجی

تبصره ۲: نحوه احراز صلاحیت علمی و توانایی در زبان خارجی براساس آیین نامه آزمون های نیمه متمرکز ورودی دکتری مصوب وزارت تعیین می شود.

توضیح ۱: ارائه گواهی قبولی در یک از آزمون های زبان خارجی ذیل با حداقل نمرات ذکر شده تا قبل از دفاع از پیشنهاد رساله برای کلیه دانشجویان دکتری الزامی است (IELTS (5)، TOFEL (500)، MCHE (50)، TOLIMO (500)، (50) دانشگاه تهران، (50) TELP دانشگاه فردوسی مشهد.

توضیح ۲: نمره قبولی برای دانشجویان زبان های خارجی غیر از انگلیسی ۹۰٪ نمرات آزمون های فوق الذکر و همچنین تایید گروه تخصصی مبنی بر توانایی کافی در مکالمه، نگارش، درک لغات در رشته تخصصی می باشد.

توضیح ۳: نمره قبولی برای دانشجویان رشته زبان انگلیسی نمرات ذکر شده به علاوه ۴۰٪ آنها می باشد.

توضیح ۴: کلیه دانشجویان دکتری پس از ثبت نام موظف به گذراندن دروس پیش نیاز آمادگی آزمون زبان ۱ و ۲ هر کدام به ارزش ۲ واحد (بدون احتساب در معدل) می باشند. مگر دانشجویانی که نمره قبولی یک از آزمون های فوق را در بدو ثبت نام به دانشگاه ارائه نمایند.

توضیح ۵: دانشجوی دوره دکتری باید به طور تمام وقت به تحصیل بپردازد. حضور دانشجو در گروه توسط استاد راهنما کنترل می شود.

ماده ۴ - ظرفیت پذیرش دانشجو با توجه به تعداد استاد (ان) را هنما که حداقل در مرتبه استادیاری با حداقل دو سال سابقه تدریس در دوره های تحصیلات تکمیلی و راهنمایی دو پایان نامه کارشناسی ارشد باشد، تعیین می شود و مسئولیت راهنمایی هر دانشجو از ابتدا بر عهده استاد (ان) راهنماست که به درخواست دانشجو و موافقت عضو هیأت علمی و تأیید شورای تحصیلات تکمیلی گروه دیربط تعیین می شود.

توضیح ۶: هیچ یک از بستگان درجه یک (پدر، مادر، فرزند، برادر، خواهر و همسر) یک دانشجوی دوره دکتری نمی تواند راهنمایی، مشاوره و یا داوری رساله دانشجوی مورد نظر را به عهده گیرد.

توضیح ۷: برای تدریس در دوره دکتری، عضو هیات علمی باید سابقه شش نیمسال تدریس داشته باشد که حداقل چهار نیمسال آن در دوره کارشناسی ارشد باشد. اگر مقطع کارشناسی یا کارشناسی ارشد رشته ای خاص در دانشگاه حکیم سبزواری وجود نداشته باشد، تصمیم گیری در این مورد با شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده و در چارچوب مقررات است.

توضیح ۸: تعداد دانشجویان دکتری که اعضای هیات علمی در بار اول راهنمایی آنها را به عهده می گیرند ۱ نفر است.

توضیح ۹: سوابق تدریس به صورت حق التدریس (برای افراد غیر عضو هیات علمی) در خارج از دانشگاه حکیم سبزواری مورد محاسبه قرار نمی گیرد ولی سوابق اعضای هیات علمی که به دانشگاه حکیم سبزواری منتقل شده اند باید مورد محاسبه قرار گیرد.

تبصره ۳: شرایط تعیین استاد راهنما در شیوه پژوهشی به جای دو سال سابقه تدریس، به پایان رساندن دو طرح پژوهشی به عنوان مجری طرح می باشد که حداقل یک طرح باید پژوهش تقاضا محور خاتمه یافته و یا در دست اقدام باشد.

تبصره ۴: در صورت نیاز، به پیشنهاد استاد راهنما و تأیید شورای گروه، مسئولیت راهنمایی رساله دانشجوی را دو استاد راهنما (مشروط به اینکه استاد راهنمای اول «اصلی» حداقل ۶۰ درصد مسئولیت هدایت رساله را بر عهده داشته باشد) به طور مشترک عهده دار می شوند.

توضیح ۱۰: استاد راهنمای اول (مسئول مکاتبات و امور آموزشی- پژوهشی) باید عضو هیات علمی گروه آموزشی مربوطه باشد.

تبصره ۵: در شرایط خاص و به تشخیص شورای مؤسسه، انتخاب استاد راهنما (ی دوم) از بین متخصصان (با مدرک دکتری) خارج از مؤسسه نیز بلامانع است.

تبصره ۶: در صورت نیاز، به پیشنهاد استاد راهنما می توان یک یا دو استاد مشاور برای هدایت دانشجو تعیین کرد.

توضیح ۱۱: برای مشاوره رساله دکتری، به جز داشتن مدرک دکتری یا استادیاری قید دیگری وجود ندارد.

ماده ۵- مجموع واحدهای دوره دکتری ۳۶ واحد است که در شیوه آموزشی- پژوهشی ۱۲ تا ۱۸ واحد آن واحدهای درسی و ۱۸ تا ۲۴ واحد آن رساله است و در شیوه پژوهشی نیز ۳ تا ۸ واحد آن واحدهای درسی مرتبط با موضوع رساله دانشجوی و ۲۸ تا ۳۳ واحد آن رساله است که در برنامه درسی مصوب هر رشته با نظر استاد راهنما تعیین می شود.

توضیح ۱۲: حداکثر تعداد واحد انتخابی دانشجویان دکتری در هر نیم سال ۹ واحد درسی می باشد.

تبصره ۷: تعیین حداقل و حداکثر واحدهای درسی در شیوه پژوهشی در هر زمانی از دوره تحصیلی با تشخیص و نظر استاد راهنما و تأیید شورای (تحصیلات تکمیلی) گروه صورت می پذیرد.

تبصره ۸: واحدهای درسی به منظور تسلط بر مفاهیم نوین هر رشته و تقویت توان علمی دانشجو برای اجرای فعالیتهای پژوهشی با نظر استاد راهنما و تأیید شورای (تحصیلات تکمیلی) گروه و براساس برنامه درسی مصوب هر رشته انتخاب می شود.

توضیح ۱۳: گروههای آموزشی باید با توجه به روند رشد دانش و فناوری نسبت به روزآمد نمودن سرفصل دروس دوره های تحصیلات تکمیلی اقدام نمایند.

توضیح ۱۴: در صورت ضرورت فقط بخش بسیار کمی از زمان کلاس در طول یک ترم (حداکثر یک سوم) می تواند به ارائه سمینارهای دانشجویی اختصاص یابد و بخش اعظم زمان کلاس باید توسط خود مدرسین محترم به ارائه اطلاعات درسی روزآمد در چارچوب سرفصل تخصیص یابد.

توضیح ۱۵: با توجه به ماهیت دوره آموزشی، ارائه نمره دروس نباید مشروط به ارائه مقاله پژوهشی یا ترجمه بخشی از یک کتاب در طول ترم باشد.

تبصره ۹: حداقل نمره قبولی در هر درس، ۱۴ از ۲۰ و میانگین قابل قبول نمره های دانشجوی در همه دروسها، ۱۶ از ۲۰ است. ولی چنانچه میانگین دروسهای گذرانده شده دانشجوی کمتر از ۱۶ باشد، دانشجوی مجاز خواهد بود با رعایت سنوات و با نظر استاد راهنما، حداکثر در یک نیمسال تحصیلی، دروسهایی را علاوه بر سقف واحدهای درسی، برای جبران میانگین کل بگذراند.

تبصره ۱۰: در شرایط خاص و در صورت نیاز به تشخیص استاد راهنما و تأیید شورای (تحصیلات تکمیلی) گروه ذیربط دانشجو موظف است حداکثر تا ۶ واحد درسی را به عنوان جبرانی بگذراند. نمره دروس جبرانی در تعیین میانگین کل محاسبه نمیشود.

توضیح ۱۶: حداقل نمره قبولی در دروس جبرانی بدون احتساب در میانگین کل نمرات دانشجو در هر درس ۱۲ از ۲۰ است. دروس جبرانی باید ترجیحاً قبل از شروع دروس دکتری و حداکثر تا پایان نیم سال دوم تحصیل دانشجویان گذرانیده شوند.

توضیح ۱۷: برگزاری دروس دکتری به صورت معرفی به استاد مجاز نیست.

ماده ۶ - موضوع رساله:

دانشجو موظف است در شیوه آموزشی - پژوهشی تا پایان نیمسال اول و در شیوه پژوهشی از طرح های پژوهشی تقاضا محور، همزمان با پذیرش، موضوع رساله خود را با هماهنگی استاد راهنما تعیین و پس از تصویب شورای تحصیلات تکمیلی گروه، فعالیت پژوهشی خود را آغاز کند.

تبصره ۱۱: طرح پیشنهادی رساله دانشجو (پیشنهاد) در شیوه آموزشی - پژوهشی تا پایان نیمسال سوم و در شیوه پژوهشی، در طول نیمسال اول و پس از تصویب شورای (تحصیلات تکمیلی گروه) رسمیت می یابد و قابل اجرا است.

توضیح ۱۸: دفاع از پیشنهاد ضروری، مستقل از ارزیابی جامع و پس از آن انجام می شود.

الف) ممتحنین عبارتند از استاد(ان) راهنما، استاد(ان) مشاور، یک یا دو داور از بین افراد پیشنهادی استاد راهنما به انتخاب شورای تحصیلات تکمیلی گروه و دانشکده.

ب) موسسه موظف است پذیرش و ثبت موضوع رساله دانشجو را به وی ابلاغ نماید.

توضیح ۱۹: تمام فعالیتهای علمی و پژوهشی دانشجو، در مرحله پژوهشی و تدوین رساله باید با هدایت و نظارت استاد راهنما صورت گیرد. به ویژه، فقط مقالاتی به عنوان مقالات مستخرج از پایان نامه تلقی می شوند که در چارچوب پیشنهاد بوده و مورد تأیید استاد راهنما باشند.

توضیح ۲۰: دانشجویان موظفند در پایان هر نیم سال گزارش پیشرفت تحصیلی خود را که به تأیید استاد راهنمای خود رسیده است به گروه و دانشکده ارائه نمایند و در پایان هر (نیم) سال گزارشی از بررسی ها و نتایج تحقیقات خود در قالب سخنرانی تحت نظر استاد راهنما ارائه نمایند

توضیح ۲۱: حضور دانشجویان دکتری در سمینارها و سخنرانی های تخصصی گروه الزامی است

توضیح ۲۲: مدیران گروه باید برنامه ای مدون برای ارائه سمینارهای دانشجویان دکتری در هر نیمسال به دانشکده ارائه نمایند.

توضیح ۲۳: در صورت درخواست گروه های آموزشی و دانشکده دانشجویان دکتری موظف به تدریس حداکثر ۳ واحد در طول دوران تحصیل می باشند. این افراد به عنوان مدرس درس یا حل تمرین با گروه های آموزشی همکاری می نمایند

ماده ۷ - ارزیابی جامع:

ارزیابی جامع به منظور احراز قابلیت های آموزشی و پژوهشی دانشجو است که در شیوه آموزشی - پژوهشی، دانشجو باید با نظارت (معاون آموزشی) مؤسسه در یک آزمون که شامل دو تا پنج درس اصلی به انتخاب استاد راهنما و تصویب شورای گروه است، شرکت کند. این آزمون باید به گونه ای باشد تا توانمندی، تحلیل و استنباط دانشجو از نظر استاد(ان) راهنما و استاد(ان) مشاور و دو تا سه نفر از اعضای هیات علمی از بین اعضای پیشنهادی استاد راهنما به انتخاب شورای گروه و تأیید معاون آموزشی مؤسسه برای آغاز فعالیت پژوهشی سنجیده شود و در شیوه پژوهشی، احراز قابلیت های پژوهشی دانشجو، براساس روند پیشرفت فعالیت های پژوهشی دانشجو است که در پایان هر دو نیمسال تحصیلی از سوی کمیته راهبری سنجیده می شود.

توضیح ۲۴: ارزیابی جامع دوبار در سال آبان و اردی بهشت ماه برگزار می شود و باید همه دانشجویان یک گرایش با هم در ارزیابی شرکت نمایند.

توضیح ۲۵: شرایط شرکت در ارزیابی جامع

دانشجویانی که کلیه واحد های درسی خود را با موفقیت گذرانده باشند و میانگین کل نمرات آنها از ۱۶ کمتر نباشد، باید در اولین ارزیابی جامع که توسط گروه ارزیابی می شود شرکت نمایند.

توضیح ۲۶: مواد امتحانی ارزیابی جامع باید یک نیم سال قبل از برگزاری توسط مدیر گروه آموزشی مربوطه با هماهنگی استاد راهنما به اطلاع دانشجو برسد.

توضیح ۲۷: در صورت عدم آمادگی، دانشجو می تواند درخواست خود را برای تمدید مهلت شرکت در ارزیابی جامع با ذکر دلایل موجه و تایید استاد راهنما حداقل ۴۵ روز قبل از تاریخ آزمون به گروه ارائه نماید. در صورت تایید مراتب توسط شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده ارزیابی جامع دانشجو حداکثر یک نیم سال به تعویق خواهد افتاد.

توضیح ۲۸: ضرایب ارزیابی جامع

الف) آزمون به صورت کتبی و شفاهی برگزار می گردد.

ب) چنانچه معدل آزمون کتبی کمتر از ۱۴ باشد دانشجو از این آزمون مردود اعلام می شود. همچنین اگر معدل کسب شده در این آزمون بیشتر یا مساوی ۱۷ باشد دانشجو از آزمون شفاهی معاف خواهد بود. در غیر این صورت می بایست دانشجو در آزمون شفاهی شرکت نماید.

توضیح ۲۹: حداقل نمره قبولی در هر درس ۱۲ است و در صورت عدم کسب نمره قبولی دانشجو موظف به شرکت مجدد در آزمون درس مربوطه می باشد.

توضیح ۳۰: مواد امتحانی ارزیابی جامع

الف) آزمون کتبی از محتوای دروس رشته مربوط در سطح کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکتری، با پیشنهاد استاد راهنما و تایید گروه با مشخص نمودن منابع مربوطه در حداقل ۲ درس و حداکثر ۵ درس به صورت تشریحی و حداکثر در ۳ نوبت و ۲ روز برگزار می شود

توضیح ۳۱: به منظور تسریع در روند فعالیت های پژوهشی دانشجویان، نتایج آزمون کتبی باید حداکثر ظرف مدت یک هفته توسط گروه مربوط به رئیس دانشکده اعلام شود. دانشکده نیز بایستی حداکثر ظرف یک هفته مجوز برگزاری آزمون شفاهی را صادر نماید.

ب) آزمون شفاهی حداکثر تا دو هفته بعد از آزمون کتبی به منظور ارزشیابی قابلیت های پژوهشی، آموزشی و توانایی دانشجو در انجام پژوهش مستقل برگزار می شود.

توضیح ۳۲: آزمون شفاهی براساس اطلاعات و توانایی علمی و در مورد رشته تخصصی دانشجو به عمل می آید.

توضیح ۳۳: ترکیب هیات ارزیابی کننده

الف) ارزیابی جامع زیر نظر کمیته تخصصی گروه و توسط هیاتی مرکب از حداقل ۵ نفر به شرح زیر برگزار می شود:

- استاد(ان) راهنما
- ۴ نفر عضو هیات علمی، دارای حداقل مرتبه استادیاری با ۳ سال سابق تدریس یا تحقیق در دوره های تحصیلات تکمیلی، که یک نفر از آنها باید حداقل در مرتبه دانشیاری و یک نفر نیز خارج از دانشگاه مربوطه باشد. کلیه این افراد به پیشنهاد گروه و تایید شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده تعیین می شوند.

- مدیر گروه به عنوان دبیر جلسه
- نماینده تحصیلات تکمیلی به عنوان ناظر جلسه بدون حق رای باید در جلسه حضور داشته باشند

توضیح ۳۴: در صورتی که دانشجو در طول دوره تحصیل مقالات پذیرفته یا چاپ شده در یک مجله علمی- پژوهشی معتبر (و دارای تمام شرایط ذکر شده در دستورالعمل اجرایی مربوطه) داشته باشد با رعایت موارد زیر می تواند از ارزیابی جامع (کتبی - شفاهی) در برخی از دروس معاف گردد.

توضیح ۳۵: به ازای کار پژوهشی مرتبط با هر ماده امتحانی، ماده امتحانی مربوطه به شرح جدول زیر از لیست دروس ارزیابی جامع دانشجو حذف می شود. امتیاز پژوهشی مربوط به مقاله ISI, ISC, علمی پژوهشی، علمی ترویجی، اختراع و کتاب به تشخیص گروه و دانشکده محاسبه و توسط معاونت پژوهشی دانشگاه تایید خواهد شد. مقالات باید در خارج از دانشگاه چاپ شده باشند. (ارسال مقاله مربوطه باید از ثبت نام در دوره دکتری انجام شده باشد).

توضیح ۳۶: دانشجو موظف است یک ماه قبل از تاریخ های مشخص شده برای آزمون مدارک خود را جهت بررسی به گروه تحویل دهد.

نمبره در نظر گرفته شده	امتیاز پژوهشی کسب شده	حذف چهار درس	نمبره در نظر گرفته شده		حذف سه درس	نمبره در نظر گرفته شده		حذف دو درس	نمبره در نظر گرفته شده		حذف یک درس
			امتیاز پژوهشی کسب شده	نمبره در نظر گرفته شده		امتیاز پژوهشی کسب شده	نمبره در نظر گرفته شده		امتیاز پژوهشی کسب شده	نمبره در نظر گرفته شده	
۱۶	۲۰		۱۶	۱۲		۱۶	۶		۱۶	۳	
۱۸	۲۴		۱۸	۱۵		۱۸	۸		۱۸	۴	
۲۰	۲۸		۲۰	۱۸		۲۰	۱۰		۲۰	۵	

توضیح ۳۷: در هر صورت دانشجو موظف به شرکت در آزمون حداقل یک درس می باشد.

تبصره ۱۲: میانگین نمرات دانشجو در شیوه آموزشی - پژوهشی در ارزیابی جامع نباید کمتر از ۱۶ باشد. دانشجویی که میانگین ارزیابی جامع وی کمتر از ۱۶ باشد، تنها یک بار دیگر می تواند در ارزیابی جامع شرکت کند.

توضیح ۳۸: در صورتی که دانشجو پس از دو بار ارزیابی جامع موفق به کسب نمره قبولی نگردد، از ادامه تحصیل محروم خواهد شد.

تبصره ۱۳: میزان پیشرفت فعالیت های پژوهشی دانشجو در شیوه پژوهشی به صورت " قابل قبول " و " غیر قابل قبول " سنجیده می شود. در صورت احراز درجه " قابل قبول " از سوی کمیته راهبری، دانشجو می تواند به فعالیت های پژوهشی خود ادامه دهد.

تبصره ۱۴: چنانچه میزان پیشرفت فعالیت های پژوهشی دانشجو در شیوه پژوهشی از سوی کمیته راهبری " غیر قابل قبول " سنجیده شود، تنها یک نیمسال به وی فرصت داده خواهد شد تا روند فعالیت های پژوهشی خود را به سطح " قابل قبول " ارتقاء دهد. در غیر این صورت، از ادامه تحصیل محروم خواهد شد.

ماده ۸: دانشجو پس از تدوین رساله و تأیید استاد راهنما و به شرط کفایت دستاوردهای علمی رساله (چاپ حداقل یک مقاله برای دانشجویان در شیوه آموزشی - پژوهشی و دو مقاله برای دانشجویان شیوه پژوهشی در مجلات علمی - پژوهشی دارای نمایه معتبر بین المللی (خارج از دانشگاه) که در شیوه پژوهشی، استاد راهنما بایستی مسئولیت کفایت کار انجام

شده دانشجوی را برای پاسخگویی به کارفرما یا دستگاه اجرایی بپذیرد، موظف است در حضور هیأت داوران از رساله خود دفاع کند.

تبصره ۱۵: در شرایط خاص و در صورتیکه دانشجویان هر دو شیوه از تولید دانش فنی، ثبت اختراع، اکتشاف و نوآوری «ارزیابی و تأیید شده توسط مراجع مورد تأیید ذیصلاح علمی»، آثار بدیع هنری، کتاب تألیفی و تصنیفی «مورد تأیید دستگاه متقاضی» برخوردار باشند پس از تأیید هیأت داوران و شورای (تحصیلات تکمیلی) گروه از ارائه مقاله معاف خواهند بود.

تبصره ۱۶: نحوه تشکیل و شرح وظایف هیأت داوران، چگونگی دفاع از رساله و احراز کفایت دستاوردهای علمی رساله، تابع دستورالعملی است که به تصویب شورای مؤسسه رسیده باشد.

تبصره ۱۷: ترکیب هیأت داوران عبارت است از: استاد(ان) راهنما، استاد(ان) مشاور، نماینده تحصیلات تکمیلی، ۳ نفر عضو هیأت علمی در رشته مربوط با مرتبه حداقل استادیاری به انتخاب شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده یا شورای آموزشی و یا پژوهشی پژوهشکده به عنوان داور که باید یک یا دو نفر از آنان از مؤسسه های خارج از مؤسسه مجری با مرتبه حداقل دانشیاری باشد. در شیوه پژوهشی، دستگاه متقاضی می تواند یک نفر را به عنوان استاد مشاور معرفی کند که مشاور دانشجوی در دفاع و داوری ها باشد و به عنوان عضو هیأت داوران در جلسات حضور داشته باشد.

توضیح ۳۹: نماینده تحصیلات تکمیلی، یکی از اعضای هیأت علمی دانشگاه است که توسط شورای تحصیلات تکمیلی گروه یا شورای (تحصیلات تکمیلی) دانشکده تعیین می شود. وی بدون حق رأی باید بر حسن اجرای جلسات در چارچوب آیین نامه آموزشی دوره های تحصیلات تکمیلی نظارت نماید. در جلسه دفاع، نماینده تحصیلات تکمیلی اولاً "باید ترتیبی اتخاذ نماید تا سؤالات منحصرًا توسط داوران پرسیده شود و پاسخ به این سؤالات منحصرًا توسط دانشجوی ارائه گردد و ثانیاً "مسئول جمع آوری نمرات داوران، استاد راهنما و استاد مشاور (به طور محرمانه) و نیز اخذ میانگین به عنوان نمره نهایی دانشجوی و تکمیل فرمهای مربوطه است.

توضیح ۴۰: جهت صدور مجوز دفاع از رساله اقدامات زیر نیز باید انجام پذیرد

الف) تأیید استاد راهنما،

ب) تأیید مدیر گروه مبنی بر بلامانع بودن برگزاری جلسه دفاع از نظر قوانین و مقررات آموزشی و پژوهشی دانشگاه،

ج) تأیید جلسه ی پیش دفاع با شرکت استادان راهنما و مشاور، مدیر گروه و داوران داخلی.

توضیح ۴۱: جلسه ی پیش دفاع به صورت محرمانه و با ارائه مقاله پذیرفته شده، و پیش نویس رساله برگزار می شود.

توضیح ۴۲: در صورت تأیید جلسه ی پیش دفاع، دانشجوی حداقل ظرف مدت یک ماه (با رعایت سقف مدت مجاز دوره ی آموزشی و سایر مقررات آموزشی و پژوهشی دانشگاه) باید از رساله ی خود دفاع کند.

توضیح ۴۳: در صورتیکه در جلسه ی پیش دفاع رساله تأیید نگردد، جلسه ی پیش دفاع برای صدور مجوز دفاع فقط یکبار تکرار می شود.

د) تأیید حداقل یک عضو هیات علمی خارج از دانشگاه با تخصص مرتبط مبنی بر قابل دفاع بودن رساله.

توضیح ۴۴: دانشکده، رساله را برای دو عضو هیات علمی خارج از دانشگاه با تخصص مرتبط به صورت محرمانه ارسال می نماید. تأیید حداقل یکی از این داوران برای صدور مجوز برگزاری جلسه دفاع لازم است. اگر هر دو داور رساله را غیر قابل دفاع ارزیابی کردند جلسه پیش دفاع با حضور یکی از داورانی که رساله را غیر قابل دفاع تشخیص داده اند، تکرار می شود.

توضیح ۴۵: جلسه دفاع از پایان نامه

جلسه ی دفاع با حضور افراد زیر رسمیت می یابد:

الف) نماینده‌ی تحصیلات تکمیلی،

ب) استاد یا استادان راهنما،

ج) حداقل یک نفر از مشاوران،

د) دو نفر از سه داور تعیین شده. (که یکی از آنها حتما باید داور خارجی باشد).

توضیح ۴۶: در صورتی که یکی از استادان راهنما با دلیل موجه نتواند در جلسه‌ی دفاع شرکت کند، باید موضوع را به صورت کتبی به اطلاع معاونت دانشکده برساند. دانشکده می‌تواند جلسه‌ی دفاع را با حضور یکی از استادان راهنما برگزار کند.

توضیح ۴۷: در صورتی که به تشخیص شورای گروه و تأیید دانشکده امکان حضور حداقل یک استاد مشاور در جلسه‌ی دفاع وجود نداشته باشد، (در مواردی نظیر استفاده از استاد بین‌المللی، استفاده‌ی استاد از فرصت مطالعاتی یا مأموریت خارج از کشور و...) به پیشنهاد گروه و تأیید دانشکده یک داور داخلی یا خارجی به ترکیب هیأت داوران اضافه شود.

توضیح ۴۸: اگر رساله‌ی استاد مشاور نداشته باشد، با نظر دانشکده یک ممتحن داخلی به هیأت داوران اضافه می‌شود.

توضیح ۴۹: اداره‌ی جلسه برعهده‌ی نماینده‌ی تحصیلات تکمیلی است.

ماده ۹ - ارزیابی رساله براساس کیفیت علمی پژوهش انجام شده، میزان نوآوری، چگونگی دفاع از یافته‌های پژوهشی و نحوه نگارش انجام می‌شود و نتیجه آن به یکی از دو صورت زیر تعیین می‌شود:

الف) قبول (در یکی از سطوح: عالی، بسیار خوب، خوب)

ب) غیر قابل قبول

توضیح ۵۰: وظیفه‌ی هیأت داوران، ارزیابی دقیق و احراز کفایت دستاوردهای علمی و صحت رساله با توجه به نشانگرهای زیر می‌باشد:

الف) محتوای پژوهشی و نوآوری علمی، که در برگزیده موارد زیر می‌باشد:

- کیفیت پژوهش از نظر روش تحقیق، یافته‌ها و استنتاج‌های علمی،
- تعداد و کیفیت مقالات چاپ شده (یا با پذیرش قطعی) در مجلات علمی - پژوهشی معتبر،
- تعداد و کیفیت اختراع ثبت شده و تولید دانش فنی (به تأیید سازمان پژوهش‌های علمی - صنعتی کشور یا مراجع معتبر بین‌المللی)،
- تعداد و کیفیت آثار هنری به‌تأیید یک مرجع معتبر ملی یا بین‌المللی،
- کاربردی بودن رساله،

توضیح ۵۱: معاونت پژوهشی برحسب مورد، مرجع تشخیص را تعیین می‌کند.

ب) کیفیت دفاع از یافته‌ها، که در برگزیده موارد زیر می‌باشد:

- اثبات نوآوری رساله،
- تسلط برموضوع رساله،
- طبقه‌بندی و انسجام مطالب،
- رعایت وقت جلسه،
- استفاده‌ی مناسب از ابزار کمک آموزشی،
- شیوایی بیان،
- توانایی پاسخگویی به سؤالات داوران،

ج) نحوه نگارش و تدوین محتوی رساله بر اساس شیوه نامه نگارش مصوب دانشگاه

د) رعایت زمان بندی اجرای رساله، که در برگیرنده موارد زیر می باشد

- ارائه‌ی به موقع گزارش‌های سه ماهه (حداقل شش گزارش) و کیفیت آن؛
- برگزاری به موقع سمینارهای شش ماهه (حداقل چهار سمینار) و کیفیت آن؛

توضیح ۵۲: سقف امتیاز رساله حداکثر بیست است که با توجه به جدول زیر محاسبه می شود:

محتوای پژوهش و نوآوری رساله ۰-۹ نمره

نحوه‌ی نگارش و تدوین محتوای رساله ۰-۴ نمره

کیفیت دفاع از یافته‌ها ۰-۴ نمره

رعایت زمان بندی اجرای رساله و ارائه سمینارها ۰-۱/۵ نمره

مقاله‌ی علمی پژوهشی اضافی یا ثبت اختراع ۰-۱/۵ نمره

توضیح ۵۳: در صورتی که رساله‌ای از فرم ارزیابی محتوای رساله کمتر از ۸۰ درصد امتیازات را کسب کند قابل دفاع نمی باشد.

توضیح ۵۴: نحوه محاسبه نمره رساله به صورت زیر می باشد:

- میانگین نمره استادان راهنما،
- میانگین نمره استادان مشاور،

توضیح ۵۵: استادان راهنما و مشاور در جلسه‌ی ارزیابی نهایی رساله، رأی خود را به صورت مستقل اعلام می کنند. نماینده‌ی تحصیلات تکمیلی در جمع بندی نهایی، نمره‌های استادان راهنما و مشاور را به صورت جداگانه جمع می کند و میانگین آن‌ها را به صورت یک رأی برای استادان راهنما و یک رأی برای استادان مشاور در نظر گرفته می شود.

- داوران شامل یک نفر داور خارجی و دو نفر داور داخلی، هر کدام یک رأی.

توضیح ۵۶: میزان نمره پایان نامه به شرح ذیل مشخص می گردد:

الف) از نمره ۱۹ به بالا با درجه عالی

ب) از نمره ۱۷/۵ تا ۱۸/۹۹ با درجه بسیار خوب

ج) از نمره ۱۶ تا نمره ۱۷/۴۹ با درجه خوب

توضیح ۵۷: با توجه به ضرورت ارتقا کمی و کیفی پژوهش و تحصیلات تکمیلی در دانشگاه موارد ذیل باید رعایت گردد:

برای دریافت درجه عالی (نمره ۱۹ و به بالا) (رساله‌های دکتری علاوه بر ویژگیهای رساله و نحوه دفاع، باید یکی از شرایط زیر را دارا باشد:

توضیح ۵۸: در برابر هر مقاله‌ی علمی - پژوهشی اضافی مستخرج از رساله (علاوه بر مقاله‌ی علمی پژوهشی مجوز دفاع) برگرفته از رساله با نمایه‌ی ISI (برای رشته‌های علوم پایه، ریاضی، فنی و مهندسی، کشاورزی و تربیت بدنی) و ISC (برای سایر رشته‌ها تا یک نمره (حداکثر ۲ نمره) به نمره کل رساله اضافه می شود.

توضیح ۵۹: در صورتی که کاربردی بودن رساله از سوی هیأت داوران در جلسه دفاع تأیید شود، حداکثر یک نمره به جمع نمره‌ها اضافه می شود. منظور از کاربردی بودن تحقیقی است که منجر به گره‌گشایی از مشکلات و معضلات کشور در سطح

منطقه ای و ملی یا بین المللی شود. برای آثار بدیع هنری نیز که در سطح ملی یا بین المللی داوری علمی شده باشد، حداکثر یک نمره به جمع نمره‌ها اضافه می شود.

توضیح ۶۰: حداکثر نمره‌ی اضافی به نمره‌ی رساله، دو نمره می باشد. رعایت آیین نامه های موجود دانشگاه در مورد نمره‌ی رساله ضروری است.

توضیح ۶۱: پس از اعلام نتیجه‌ی جلسه‌ی دفاع، دانشجو در حضور هیأت داوران سوگند نامه‌ی دکتری را قرائت نموده و از آن تاریخ فارغ التحصیل محسوب می شود.

تبصره ۱۸: چنانچه رساله دانشجو « غیر قابل قبول » ارزیابی شود، بنا به تشخیص هیأت داوران، دانشجو مجاز است طی حداکثر شش ماه، به شرط اینکه از حداکثر مدت مجاز تحصیل بیشتر نشود، اصلاحات لازم را در رساله به عمل آورد و صرفاً برای یک بار دیگر از آن دفاع کند.

توضیح ۶۲: تاریخ فارغ التحصیلی دانشجو، تاریخ دفاع قابل قبول از رساله در چارچوب مقررات می باشد.

ماده ۱۰ - دانشجو پس از گذراندن واحدهای درسی و کسب درجه « قبول » از رساله خود به دریافت درجه دکتری نائل می شود.

تبصره ۱۹: مدرک دوره دکتری حسب مورد با ذکر شیوه (آموزشی - پژوهشی یا پژوهشی) صادر می شود.

توضیح ۶۳: هر دانشجوی دکتری باید برای فارغ التحصیلی ۲ نسخه چاپی (برای استاد راهنما و کتابخانه دانشگاه) و CDهایی شامل فایل PDF رساله برای استاد(ان) مشاور، داور و گروه آموزشی فراهم نماید. تعداد نسخه های چاپی متناسب با تعداد استادان راهنما یا تقاضای استادان مشاور برای دریافت نسخه چاپی قابل افزایش است.

توضیح ۶۴: فارغ التحصیلی کلیه دانشجویان تحصیلات تکمیلی منوط به اخذ گواهی پژوهشگاه اطلاعات و مدارک علمی ایران از طریق کتابخانه مرکزی یا حوزه تحصیلات تکمیلی دانشگاه حکیم سبزواری است.

توضیح ۶۵: چاپ رساله های دکتری بلامانع است. اما ضروری است طبق ضوابط مصوب مدیریت پژوهشی دانشگاه حکیم سبزواری عمل شود و نویسنده (ها) در مقدمه ذکر نمایند که این اثر مستخرج از پایان نامه ارشد یا رساله دکتری در دانشگاه حکیم سبزواری می باشد. ضمناً "اسامی اساتید راهنما و مشاور نیز به عنوان مولف ذکر گردد.

ماده ۱۱ - مدت مجاز تحصیل در دوره دکتری در شیوه آموزشی، پژوهشی حداقل سه سال و نیم و حداکثر چهار سال و نیم و در شیوه پژوهشی حداقل ۳ سال و حداکثر ۴ سال است و در صورت ضرورت به پیشنهاد استاد راهنما و تأیید شورای تحصیلات تکمیلی گروه ذیربط، در هر دو شیوه می توان حداکثر تا یک نیمسال تحصیلی به این مدت افزود.

توضیح ۶۶: در مواردی که دانشجوی دکتری نیاز به تمدید سنوات دارد، باید درخواست خود را حداقل ۴۵ روز قبل از پایان نیمسال مجاز به اداره آموزش دانشکده مربوطه تحویل دهد. انتخاب واحد رساله وی منوط به تأیید تمدید سنوات خواهد بود.

تبصره ۲۰: در صورتیکه دانشجو بنا به عللی خارج از اختیار خود و یا بروز مشکلات غیرقابل پیش بینی، در حداکثر مدت مجاز موفق به اتمام تحصیل نشود، به پیشنهاد استاد راهنمای دانشجو و تأیید شورای مؤسسه، کمیسیون بررسی موارد خاص بر حسب مورد با حضور استاد راهنما، وضعیت دانشجو را بررسی می کند و متناسب با فعالیت های کمی و کیفی و علمی دانشجو، در مورد مدت و نحوه ادامه تحصیل یا اخراج او تصمیم گیری خواهد کرد. براین اساس، مدت مذکور جزو حداکثر مجاز مدت تحصیل دانشجو محسوب میشود.

توضیح ۶۷: عدم ثبت نام یا ثبت رساله در زمان مقرر، به منزله انصراف دانشجویان از تحصیل تلقی می شود. در موارد استثنائی که دانشجوی عذر موجه داشته باشد می تواند، با موافقت شورا و تأیید کمیسیون موارد خاص دانشگاه و با توجه به حداکثر مدت مجاز تحصیل، حداکثر تا دو نیمسال از مرخصی تحصیلی استفاده کند.

توضیح ۶۸: دانشجوی موظف است پس از اخذ رساله در هر نیمسال واحد رساله را انتخاب نماید.

ماده ۱۲ - در موارد زیر دانشجوی از ادامه تحصیل در دوره دکتری محروم می شود:

الف) میانگین کل نمره های درسی دانشجوی (با رعایت تبصره ۹) کمتر از ۱۶ شود.

ب) رساله دانشجوی (با رعایت تبصره ۱۸) و دفاع مجدد «غیر قابل قبول» ارزیابی شود.

ج) مدت مجاز تحصیل دانشجوی (با رعایت تبصره ۲۰) به پایان برسد.

د) صلاحیت علمی دانشجوی برای استمرار فعالیت پژوهشی پس از دو ارزیابی جامع (با رعایت تبصره ۱۴) احراز نشود.

تبصره ۲۱: در صورت محروم شدن یا انصراف دانشجوی از ادامه تحصیل در دوره دکتری، مؤسسه مجاز است با رعایت ضوابط و مقررات مربوط، صرفاً "گواهینامه ای را براساس کارنامه تحصیلی دانشجوی صادر کند.

ماده ۱۳ - این آیین نامه در برگزیده اصول کلی و ضوابط اصلی دوره دکتری است و مؤسسه موظف است، شیوه نامه های اجرایی را به گونه ای تدوین کند که ضمن تحقق اصول کلی آیین نامه، شروطی مغایر با آیین نامه برای دانش آموختگان ایجاد نشود.

تبصره ۲۲: تفسیر مواد این آیین نامه بر عهده معاونت آموزشی دانشگاه است و در موارد مربوط به ارزیابی رساله و قابلیت های پژوهشی با هماهنگی معاونت پژوهشی است.

ماده ۱۴ - «وزارت» و مؤسسه به تناسب وظایف خود، شیوه نامه های نظارت بر اجرای دوره دکتری را تنظیم و بر نحوه اجرای این آیین نامه و شیوه نامه های اجرای آن نظارت می کنند.

ماده ۱۵ - این آیین نامه برای دانشجویانی که از سال تحصیلی ۹۲-۱۳۹۱ و پس از آن در دوره دکتری پذیرفته می شوند، لازم الاجراء است.

توضیح ۶۹: مدیران محترم گروه های آموزشی و معاونین محترم (آموزشی) دانشکده ها مسؤول نظارت بر حسن اجرای مقررات این آیین نامه و توضیحات آن می باشند. هرگونه حذف، اضافه یا تغییر در مفاد این آیین نامه و توضیحات آن در شورای تحصیلات تکمیلی گروه های آموزشی، باید قبل از اجرا به تأیید شورای آموزشی یا تحصیلات تکمیلی دانشکده مربوط و سپس شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه برسد.